

INAYAT KHAN

DET INRE LIVET

ÖVERSÄTTNING FRÅN ENGELSKAN

AV

ELSA HAGLUND

OTTO AHLSTRÖMS BOKTRYCKERI
STOCKHOLM 1926

INAYAT KHAN / DET INRE LIVET

INAYAT KHAN

DET INRE LIVET

ÖVERSÄTTNING FRÅN ENGELSKAN

AV

ELSA HAGLUND

OTTO AHLSTRÖMS BOKTRYCKERI
STOCKHOLM 1926

INNEHÅLL

I. Förberedelse för resan	7
II. Resans mening och mål	14
III. Om uppfyllandet av det mänskliga livets förpliktelser .	19
IV. Det inre livets förverkligande	25
V. Handlingens frihet	30
VI. Det inre livets lag	34
VII. Det inre livets mål	38
VIII. Hur förvärvas det inre livet?	44
IX. Ängeln—Människan	52
X. Andemänniskor av fem skilda slag	58

FÖRBEREDELSE FÖR RESAN

Det inre livet är en resa. Innan man anträder den, är en viss förberedelse nödvändig. Om man ej är fullständigt beredd, har man alltid risken att nödgas vända om, innan man uppnått bestämmelseorten. Då en person skall företaga en resa i ett visst syfte, måste han veta, vad han ovillkorligen har behov av under vägen, och vad han måste taga med sig för att resan må underlättas och han må kunna fullgöra det, som var syftet med hans resa. Den resa man företar genom det inre livet, är lika lång som avståndet mellan liv och död. Det är den längsta resa man någonsin gör i detta liv, och man måste ha allting ordnat för den, så att man ej blir tvungen vända åter efter att ha tillryggalagt en viss vägsträcka.

Det första nödvändiga är att se till, att man ej lämnar efter sig några obetalda skulder. Var människa har en viss skuld att gälda i livet; det må vara till sin mor eller sin far, till sin bror eller sin syster, till sin make, sin hustru eller sin vän, till sina barn, till sitt folk eller till mänskligheten. Om hon ej har gäldat sin skuld, så är hon bunden till själ och hjärta med band, vilka skola draga henne tillbaka. Livet är en lagskyddad handel — om man blott kunde förstå detta, om man visste, hur många människor det finnes i världen, som man står i förbindelse eller är besläktad med på något vis. Var och en av dem, som vi dagligen möta, äro vi skyldiga någonting, och om vi ej betalat våra skulder, blir följderna, att vi senare måste betala dem med ränta. Det är den inre rättvisan, som verkar bakom världens rättvisa.

Om en människa ej följer denna inre lag av rättvisa, så är det, emedan hon för tillfället är omtöcknad; hennes inre ögon äro slutna och hon känner i sanning ej livets lag. Men detta omtöcknade tillstånd skall ej förbliva — det skall komma en dag, då varje själs ögon skola öppnas, och det är att beklaga, om ögonen öppnas, då är det för sent. Det är bättre, att ögonen äro öppna, medan börsern ännu är full, ty svårt blir det, om ögonen öppnas först vid den tid, då börsern är tömd. — Till somliga människor består skulden i hänsyn, till somliga i vördnad, till somliga i tjänande, till somliga i fördragsamhet, till somliga i förlåtelse, till somliga i hjälp — på ett eller annat sätt är det i varje förhållande, i varje förbindelse något att betala, och innan man anträder sin resa, måste man vara viss om att man betalat och att man betalat till fullo, så at intet av skulden återstår. Dessutom är det nödvändigt före resans anträdande att förvissa sig om att man har fullgjort sina plikter — plikterna mot sin omgivning och plikten mot Gud. Men den, för vilken plikterna mot omgivningen äro heliga, han fullgör genom dem sin plikt mot Gud.

Människan måste även göra klart för sig, innan hon beger sig åstad, om hon lärt allt, som hon önskade lära av denna världen. Om så ej är, måste hon först lära detta, innan hon beger sig ut på sin resa. Ty om hon tänker: "jag vill anträda resan, oaktat det var någonting jag hade velat lära mig dessförinnan", så blir det henne ej möjligt att nå målet. Denna önskan att lära någonting skall dra henne tillbaka. Varje önskan, varje ärelystnad, varje strävan, som hon har i livet, måste bli tillfredsställd. Ej nog därmed — människan måste vara fri från samvetskval

av varje slag och fri från all ånger, innan hon bryter upp. Ånger och samvetskval måste först tillintetgöras. Där får ej heller finnas minsta ovilja eller ringaste anklagelse mot någon i följd av liden oförrätt, ty om människan toge med sig dessa ting, som höra denna världen till, skulle de bli henne till en börda på den andliga vägen. Resan är mödosam nog och bleve än svårare, om man hade en börda att släpa på. Om någon tar på sig en börda av missnöje, harm och förtret skall han svårligen kunna bära den på denna väg. Det är en väg till frihet, och för att kunna beträda vägen, som för till frihet, måste människan befria sig själv — inga band få draga henne tillbaka, inga nöjen locka henne åter.

Förutom denna förberedelse fordras, att man skaffar sig ett fortskaffningsmedel, ett åkdon att färdas i. Detta åkdon har två hjul, och de betyda jämvikt i allt. En ensidig människa, hur stor hennes makt av klarhet till syn eller hörsel än må vara, och vilka kunskaper hon än må äga, är likväl begränsad; hon kan ej komma långt, ty det fordras två hjul för att vagnen skall röra sig. Det måste finnas jämvikt — jämvikt mellan huvud och hjärta, jämvikt mellan makt och visdom, jämvikt mellan verksamhet och vila. Det är jämvikten, som möjliggör för människan att motstå resans vedermödor och som tillåter henne att gå framåt och gör hennes väg lätt. Tänk aldrig för ett ögonblick, att de, som visa brist på jämvikt, kunna fortskrida på den andliga vägen, i hur hög grad de än till det yttre att döma tyckas vara andligt inriktade. Det är endast de jämviktsfulla, som kunna det, de, som äro i stånd att erfara det yttre livet lika fullt och helt som det inre, som ha

sin glädje i tankar lika väl som i känslor, i vila lika väl som i verksamhet. Det centrala i livet är rytm och rytm ger jämvikt.

På denna resa är det nödvändigt att ha ett visst slags mynt med sig för utgifter under vägen. Vad slags mynt är det? Det är väl överlagda tankar, ord och handlingar. Människan måste vara försedd med proviant till att äta och dricka, och hennes vägkost utgöres av levnadsmod och ljus. Hon måste taga med någonting att kläda sig i mot vind och storm, mot hetta och kyla, och denna klädnad är tysthetslöftet, benägenheten för tystlåtenhet. Vid uppbrottet för denna resa måste människan taga farväl av andra, och detta farväl är ett frigörande av sig själv i all-kärlek; även måste hon ge en avskedsgåva till sina vänner i lyckliga minnen av det förflutna.

Vänner, vi äro alla stadda på resa; livet självt är en resa. Ingen är bofast här, vi äro alla på genom-resa, och därför är det ej riktigt att säga, att om vi företaga den andliga resan, måste vi bryta upp från hus och hem. Ingen är bofast här, alla äro vi här hemlösa, alla äro vi vägfarande. Man endast slår in på en annan väg, en, som är lättare, bättre och angenämare, då man anträder den andliga resan. De, som ej taga den vägen, skola även komma fram till slut; skillnaden består i vägen. Den ena vägen är lättare, jämnare, bättre; den andra vägen är full av svårigheter. Och eftersom livet bjuder på ett övermått av svårigheter alltifrån den stund ens ögon öppnats här på jorden, så må man lika gärna välja den jämnare vägen för att komma fram till målet, dit alla själar en gång skola lända.

Med inre liv menas ett liv, inriktat mot fullkom-

ning, det är mot Fullkomningen av Kärlek, Harmoni och Skönhet, med andra ord — mot Gud.

Det inre livet går ej ovillkorligen i motsatt riktning mot det världsliga livet, men det inre livet är ett liv i större fullhet. Det världsliga livet betyder livets begränsning; det inre livet innebär ett fullständigt liv. Asketerna, som valt en riktning alldeles motsatt det världsliga livets, ha gjort så för att underlätta utforskandet av livets djup, men genom ensidighet förverkligas ej ett fullständigt liv. Därför menas med det inre livet ett liv i dess fullhet.

Kort sagt, det inre livet har två faser: den ena är verksamhet grundad i vetande, den andra är vila under tanke- och känslolivets passivitet. Genom att fullkomna dessa två motsatta faser och genom att hålla jämvikt mellan dessa två lägen förverkligas man livet i dess fullhet. Den, som lever det inre livet, är lika oskuldsfull som ett barn, men på samma gång visare än många kloka tillsamman. Detta är följden av en utveckling i två motsatta riktningar. Jesu oskuld är känd genom tiderna. I varje sin rörelse, i varje sin handling visade han sig vara som ett barn. Alla de stora heliga och visa — de Store, vilka hava befriat mänskligheten, ha varit så oskuldsfulla som barn och samtidigt visare, ännu mycket visare än denna världens vise. Varpå beror detta? Vad är det, som ger dem denna jämvikt? Det är den självförgätna vilan. Då de stå inför Gud, stå de med hjärtan lika tomma käril; då de stå inför Gud för att lära av Honom, förgäta de allt, som världen lärt dem; då de stå inför Gud, är deras ego, deras själv, deras liv ej mer inför dem. De tänka ej på sig själva i den stunden, de ha ingen önskan, som väntar att bli

uppfylld, intet syfte, som skall fullföljas, intet som helst uttryck för sitt eget jag, men de äro lika tomma käril, på det att deras varelse må fyllas av Gud, på det att de må förlora det falska självet.

Samma självförgätenhet hjälper dem i deras dagliga liv att visa en återglans av den stilla stund av vila de hade med Gud. De visa oskuld i sitt dagliga liv och likväl ej okunnighet, de veta mycket och de hålla inne med sitt vetande. De veta, om någon säger en osanning — men anklaga de väl denna person, säga de: "du talar osanning"? De äro höjda däröver. De känna till alla världens lekar och nöjen, och de betrakta dem alla utan att taga del i dem; de höja sig över denna världens ting, vilka ej göra intryck på dem. De behandla människor på ett enkelt vis. Många tro säkerligen, att de äro okunniga om livet i världen, eftersom de ej ta notis om ting, som ej äro av betydelse. Handling grundad på visdom gör dem än visare, ty det är ej var och en här i världen, som låter visdomen diktera varje sin handling. Många äro de, som aldrig rådfråga visdomen i sitt handlande; andra finnas, som ta sin tillflykt till visdomen efter fullbordad handling, och mycket ofta är det då för sent. Men de, som leva det inre livet, låta alla visdomen leda sitt handlande; varje bevekelsegrund, var handling, var tanke, vart ord är först tänkt till slut, är först vägd och mätt och undersökt, innan den kommit till uttryck. Därför är allt vad de göra i världen, gjort med visdom. Men inför Gud stå de med enfald, där hava de ej med sig världslig vishet.

Människan begår ofta misstag, när hon väljer sin väg, och därför är hon i saknad av jämvikt och når ej fram till fullkomning. Till exempel begår hon

misstag, om hon tager verksamhetens riktning på sin Gudsvandring och önskar att inför Gud begagna sin klokskap, om hon önskar vara verksam, där hon ej har behov av verksamhet. Det är alldeles som att simma mot strömmen. Där du måste vara enfaldig, är det den största villfarelse, om du vill göra bruk av din skatt av lärdom. Andra ha för vana och till grundsats att i självförgätenhet och enfald stå inför Gud och önska att använda samma grundsats i alla livets förhållanden, vilket ej heller är riktigt.

RESANS MENING OCH MÅL

Det första och viktigaste i det inre livet är att upprätta en förbindelse med Gud genom att i Honom se ett med oss förbundet väsen, såsom vår Skapare, vår Uppehållare, vår Domare och vår Förlåtare, vår Vän, vår Fader, vår Moder och vårt hjärtas Älskade. I varje slag av förbindelse måste vi ställa Gud inför oss och bli fullt medvetna om vår gemenskap med Honom, så att den ej förblir en blott och bar föreställning, ty det allra första den troende gör, är att skapa sig en föreställning. Han tänker, att Gud är Skaparen, och han försöker tro, att Gud är Uppehållaren, han bemödar sig att i Gud se en Vän, och han bjuder till att känna kärlek för Honom. Men när denna föreställning blivit till en verklighet, då omfattar man Gud med samma varma känslor av sympati, kärlek och tillgivenhet, som man hyser för sina kära här på jorden. Hur from, god och rättskaffens en person än må vara, så är hans fromhet eller godhet ej en verklighet för honom förutan denna medvetna förbindelse med Gud.

Det inre livets uppgift är att göra Gud till en verklighet, att Han ej mer må vara endast en föreställning, utan att människans förbindelse med Gud må tyckas henne verkligare än någon annan förbindelse här i världen. Då så är förhållandet, bli alla andra föreningsband, även de närmaste och käraste, mindre bindande för henne. Men härigenom blir människan ej mindre varmt kännande, hon blir tvärtom rikare på kärlek. Den gudlöse är det, som är kall, som smittats av självskheten och kärlekslösheten i världen,

ty han har del i dess villkor, vilka få gestalta hans liv. Men den, som upprättat förbindelse med Gud, den, som står i kärleksgemenskap med Honom, hans kärlek blir levande, han är ej längre kall och känslolös, och han fullgör sina förpliktelser till dem, som här på jorden äro förbundna med honom, bättre än den gör det, som ej känner Gud.

Nu till frågan om det sätt, på vilket människan upprättar denna förbindelse med Gud, och vilket slags förbindelse, som är mest önskvärd att upprätta med Honom. Hur skall hon helst föreställa sig Gud? Skall hon föreställa sig Honom såsom Fader, som Skapare, som Domare, som Förlåtare, som Vän eller som sin Älskade?

Svaret lyder: i varje livsläge måste vi ge Gud den plats, som stunden kräver. Då människan, förkrossad under världens orättvisa och hårdhet, blickar upp till Gud som den fullkomliga rättvisan, kan hon ej längre förbli upprörd och hennes hjärta ej längre vara oroligt, ty Guds rättvisa är henne en tröst. Hon träder inför rättvisans Gud och lär av Honom vad rättvisa är. Känslan för rättvisa vaknar i hennes hjärta, och hon ser företeelserna i ett helt och hållet nytt ljus. Den fader- och moderlöse här i världen äger i Gud både fader och moder, och även den, som lever i sina föräldrars närhet, må inse, att deras föräldraskap endast hör denna jorden till, medan Guds Moderskap och Faderskap är den enda verkliga släktskapsförbindelsen. Föräldrar här på jorden återspegla blott en gnista av den moders- och faderskärlek, som Gud äger i helhet och fullkomlighet. — Vidare erfar människan, att Gud kan förlåta, liksom föräldrar förlåta barnet, då det begått en förseelse.

Och när så människan känner godhet, ömhet och medkänsla, beskyddande och stödjande hjälp komma till sig från alla håll, så lär hon sig inse, att detta allt kommer från Gud, Fadern-Modern i allt som är. Då människan i Gud ser en förlåtande fader, märker hon, att icke blott en sträng rättvisa härskar här i världen, men att där även råder kärlek, barmhärtighet och medlidande samt ett förlåtande hjärtelag, vilket bevisar, att Gud ej är lagens tjänare, som den världslige domaren är, utan att Han är lagens Herre. När Han dömer, dömer Han, och när Han förlåter, förlåter Han. Han har makt att göra bådadera. Han har makten att döma och Han har makten att förlåta. Han är domaren, ty Han tillsluter ej sina ögon för människans gärningar. Han känner dem, Han väger och mäter dem, och Han vedergäller var och en det, som honom tillkommer. Och Han är Förlåtaren, ty bortom och ovan Hans rättvisas makt härskar Hans stora makt av kärlek och förbarmande, vilken är Hans sanna väsen, Hans egentliga natur och som därför står vida över Hans rättvisas makt och verkar med större kraft än den. Vi människovarelser undvika att döma andra, om där finnes en gnista av godhet och ömhet i våra hjärtan. Vi föredraga då att förlåta framför att döma. Försåvitt en person ej befinner sig på en helt och hållet annan väg än den det här är fråga om, handlar han så. Förlåtandet skänker ovillkorligen en större lycka än den, som vinnes genom att taga skadan igen.

Den människa, som verkligen gjort Gud till sin vän, är aldrig ensam, varken i denna eller i den tillkommande världen. Hon äger alltid och allestädes en vän vid sin sida, en vän i människohopen, en vän i

ensamheten, och såväl när hon sover, omedveten om den yttre världen, som när hon är vaken och medveten om den, är vännen hos henne i hennes tankar, i hennes föreställningar, i hennes hjärta och i hennes själ. Och den människa, som gör Gud till sin älskade — vad kan hon väl önska sig mer? Hennes hjärta blir väckt för all den skönhet, som finnes inom och utom henne. Alla ting tala till henne, alla ting uppenbara sig för henne, och allt är i hennes ögon skönhet, ty Gud är alltgenomträngande. Han existerar i alla namn och former, och därför är Han, hennes Älskade, aldrig avlägsen. Hur lycklig är ej den, vars älskade aldrig är avlägsen! Ty all livets tragik består i saknaden av det man älskar mest. Då den människa, vars Älskade alltid är nära, sluter sina ögon, är den Älskade inom henne, då hon åter öppnar dem, är den Älskade i världen, som omger henne. Med varje sinne förnimmer hon den Älskade, hennes ögon se Honom, hennes öron lyssna till Hans röst. Så snart någon uppnått detta Gudsförverkligande, lever han så att säga inför Guds ansikte. För honom betydta då skilda religionsformer och livsåskådningar, skilda trosläror och samfund intet. För honom är Gud allt-i-allting; för honom är Gud överallt och allestädes. Om han går till den kristna kyrkan eller till synagogan, till Buddha-templet, till hinduernas helgedom eller till muselmanernas moské, så finner han Gud där. I ödemarken, i skogarna, i människovimlet, överallt ser han Gud.

Detta bevisar, att det inre livet ej består i att tillsluta ögonen och skåda in i sig själv. Det inre livet levas genom att skåda inåt och utåt och att överallt finna sin Älskade. Gud kan likväl ej göras till vår

Älskade med mindre än att kärlekens element blivit uppväckt hos oss i tillräcklig grad. Den som hatar sin fiende och älskar sin vän, han kan ej kalla Gud sin Älskade, ty han känner ej Gud. Då kärleken nått sin fulländning, ser man på sin vän med tillgivenhet, på sin fiende med förlåtelse, på främlingen med välvilja. Varje slag av kärlek kommer till uttryck, då kärleken nått sin högsta utveckling, och det är blott den fullkomnade kärleken, som är värd att framföras till Gud. Då människan kan framföra till Gud en fullkomnad kärlek, då är tiden inne för henne att i Gud igenkänna sin Älskade, sitt Ideal. Och fastän hon därvid höjer sig över denna världens begränsade kärleks- och vänskapsband, förstår hon bättre än någon annan att rätt älska även sina vänner. Den som älskar Gud med en till fulländning hunnen kärlek, han vet vad kärlek är.

Bildspråket i den persiska sufilitteraturen, skapad av sådana stora skalder som Rumi, Hafiz och Jami, åskådliggör alltigenom förhållandet mellan människan och Gud såsom älskarens till den älskade. Den, som själv genom utvecklad kärlek vunnit förståelse för detta slags förhållande till Gud, skall vid läsningen skåda de bilder dessa mystiker skapat och förnimma den ton, till vilken deras hjärtan blivit stämda. Det är ej lätt att i sitt hjärta utveckla kärleken till Gud, ty man kan ej älska, då man ej ser eller fattar föremålet för sin kärlek. Gud måste bli förnimbar, på det att vi må älska Honom. Den, som nått därhän, att han i sanning älskar Gud, han har förvisso börjat vandringen på den andliga vägen.

III.

OM UPPFYLLANDET AV DET MÄNSKLIGA LIVETS FÖRPLIKTELSER

Den person, som lever det inre livet, intar i förhållande till sina medmänniskor samma ställning som en vuxen, omgiven av många barn. Någon sådan skillnad i det yttre som den uppenbara skillnaden i ålder mellan barnen och den vuxne framträder likväl ej i detta fallet, emedan skillnaden består i synkretsens större eller mindre omfång, vilken icke alltid låter sig iakttagas. Den, som lever det inre livet, innehar en högre ålder än de människor han lever ibland, men till det yttre är han alldeles som en av dem. Den människa, som nått till det inre livets fullkomning, har därför en helt annan ställning till livet än t. ex. den, som just har beträtt den andliga vägen, och än den, som visserligen inhämtat någon kändedom om det inre livet, men i verkligheten ej lever det. Hans handlingssätt ute i världen blir också ett annat, ty han gör ej som den senare, vilken tycker om att kritisera andra, som icke känna till, vad han anser sig veta, och vilken i sin inbilskhet betraktar dem med högmod och förakt i tanke, att de ej liksom han trängt in i livsmysterierna eller höjt sig till de plan, dit han nått upp, och som han med sitt förstånd utforskat. Denne önskar skilja sig från andra menande dem vara efterblivna i sin utveckling och därför ej ha något gemensamt med honom. Han säger: "Jag är längre hunnen; vi ha ingen beröringspunkt; de äro olika mig och jag är olik dem." Han skrattar åt de enkla åsikter, som människorna omkring honom

hysa, och ser ned på dessa som på varelser, med vilka han icke kan beblanda sig och i vars görande och låtande han ej kan taga någon del, eftersom han är högre utvecklade än de.

Men för den, som kommit till fullkomning i det inre livet, är det en stor glädje att förena sig med sina medmänniskor alldeles som det är för föräldrar att leka med sina små barn; deras bästa stunder i livet äro de stunder de känna sig som barn med sina barn och kunna deltaga i deras lek. Ömma och kärleksfulla föräldrar låtsas dricka, då barnen bjuder dem en dockkopp, och låtsas, som om de smakade mycket bra. De låta ej barnet tro, att de på något sätt äro överlägsna, och att detta är något de ej kunna vara med om. De leka med barnen och äro lyckliga med dem, ty barnens lycka är även deras.

På samma vis handlar den, som lever det inre livet, och på grund härav kommer han överens och harmonierar med människor på utvecklingens alla stadier, vad de än må tänka och tro, vad och på vad sätt de än må vörda och tillbedja. Han säger ej: "Jag är mycket längre hunden än ni, och att gå samman med er det vore tillbakagång." Den, som gått så långt framåt, kan aldrig gå tillbaka, men genom att förena sig med de andra tar han dem med sig och för dem framåt. Om han fortsatte sin väg allena, skulle han vika undan för den honom ålagda plikten mot medmänniskorna.

Sålunda leva de vise mitt ibland människorna här i världen, och de äro ej olyckliga. Den som älskar alla, är ej olycklig. Olycklig är den, som ser ned på världen med förakt, som avskyr människorna och känner sig överlägsen dem. Den, som älskar dem,

tror, att de komma att gå igenom samma utvecklingsprocess, som han själv genomgått. Från mörker är det vi måste komma till ljus. Det är endast en tidskillnad det är fråga om. Medan hans medmänniskor förbliva i mörkret, går den vise framåt med stort tålamod utan att låta dem förstå, att de äro i mörkret, utan att sära dem därvid, utan att se på dem med ringaktning, förvissad om, att varje själ har sin barn-domstid, sin ungdom och sin mogenhets ålder. Så är det naturligt för varje människovarelse att genomgå dessa utvecklingsgrader.

Med egna ögon har jag sett människor, som nått helighet och hög fullkomning och likväl kunnat böja knä framför en avgudabild av sten, dyrkande den samman med en annan människa. De ha ej velat låta sina medmänniskor förstå, att de på något vis varit framom dem, de ha i ödmjukhet ej gjort anspråk på att i andlig utveckling ha hunnit över dyrkan av avgudabilder. Ju högre sådana människor nå, ju mer ödmjuka bliva de, ju större mysterier de ha trängt in i, ju mindre tala de därom. Svårigen blir jag trodd, om jag talar om, att under de fyra år jag var i min Murshids närhet, hade jag knappast en eller två gånger ett samtal med honom om andliga ting. Vanligen rörde sig samtalen liksom mellan vanliga människor om världens ting, ingen skulle ha trott, att här var en man, som förverkligat Gud på jorden, som städse var försjunken i Gud. Hans tal var likt varje annans tal, han talade om allt som rör denna världen, aldrig ett samtal om andliga ting, aldrig något framhävande av fromhet eller andlighet; och likväl uppenbarade atmosfären omkring honom, rösten av hans själ, hans blotta närvaro allt det, som gömdes i hans

hjärta. De, som förverkligat Gud inom sig och som vunnit visdom, tala föga därom. Det är de ovetande, som försöka diskutera andliga frågor, ej på grund av sitt vetande men på grund av sitt tvivel. Vetandet skapar tillfredsställelse, det för ej med sig lusten att diskutera. Diskussion är ett tecken på otillfredsställdhet. Det är den tomma krukans, som ger ljud ifrån sig, då man slå på den, men den kruka, som är fylld med vatten, ger intet ljud från sig, den är tyst, den talar icke.

Vänner, det finnes ingenting här i världen, ej rike-
dom eller rang, ej ställning, makt eller lärdom, som så kan göra en människa inbilsk som det obetydligaste lilla grand av andligt vetande. Och har någon blivit inbilsk därav, då kan han ej taga ett steg vidare, han är då fastnaglad vid den plats, där han står, ty grundtanken i andlig fullkomning är självförglömmelse. Andlig fullkomning är till sitt innersta väsen självförglömmelse. Människan uppfattar sig själv, som något eller som intet. I uppfattningen om egen intighet ligger andlighet. Den, som har ringaste aning om naturens inre lagar, vet, att den tystaste tanke av: vad jag är god, vad jag är vänlig, storsint, förekommande, inflytelserik eller tilldragande, att den tystaste tanke av detta slag, som dyker upp i medvetandet, tillsluter dörrarna, som leda in till andens värld. Vägen är så lätt att gå och likväl så svår. Högmot är så naturligt för mänskligt sinne. En människa må i ord förneka en förtjänst tusen gånger, men kan måhända ej undgå att i sitt inre erkänna den, ty det egna jaget är i sig självt högmot. Högmot, förmäten inbillning, är detsamma som jaget, förutan vilket människan ej kan leva. — För att för-

värva andligt vetande, för att bli medveten om det inre livet, behöver man ej lära sig särskilt mycket, ty vad man skall inhämta är ett vetande man redan äger, man har blott att själv upptäcka det. För att förstå den andliga kunskapen har man ej behov av kunskap om någonting förutom om sitt eget väsen. Man söker kunskap om Självet, vilket är ens eget själv, så nära och dock så fjärran.

Den, som älskar Gud, har det gemensamt med dem, som på jorden älska varandra, att han ej har lust att tala med någon om sin kärlek. Den, som älskar, kan ej tala om sin kärlek. Han kan ej säga hur högt han älskar den älskade, inga ord kunna ge uttryck däråt, och han känner heller ingen lust att tala till någon därom. Och även om han kunde tala, skulle han i den älskades närhet förstummas. Hur skulle då den, som vänt sin kärlek till Gud, kunna bekänna: "Jag älskar Gud!" Den, som i sanning älskar Gud, bevarar sin kärlek i sitt hjärtas tystnad likt en sådd, nedlagd i jorden. Om den sådden gror, spirar den upp i gärningar av tjänstvilja och hjälpsamhet gentemot medmänniskorna. Då kan ej människan handla annat än i godhet, ej känna annat än förlåtande kärlek, varje hennes rörelse, varje hennes handling talar om hennes kärlek, endast hennes läppar tala om hennes kärlek, endast hennes läppar tala om hennes kärlek.

Vad nu har sagts visar, att den viktigaste levnadsregeln, som kan iakttagas i det inre livet, är att vara anspråkslös och stilla, att icke bära sin vishet till torgs, icke ställa sin kunskap till beskådande, att vara fri från varje önskan att låta någon annan veta, hur långt man framskridit, ja, att till och med för sig själv dölja, hur långt man hunnit på vägen. Den uppgift, som blivit människan förelagd, är att helt

förglömma sig själv och att leva i harmoni med sina medmänniskor, att handla i samklang med alla, mötande var och en på hans utvecklingsplan, talande till var och en efter hans förstånd, besvarande den ene vännens skratt med ett leende och den andres smärta med tårar, trofast stående vid sina vänners sida i glädje som i sorg, oavsett vilken grad av utveckling man själv har. Om en människa levde sitt liv lik en ängel, så skulle hon föga uträtta. Det verk, som bör vara människans högsta önskan att fullgöra, är uppfyllandet av det mänskliga livets förpliktelser.

IV.

DET INRE LIVETS FÖRVERKLIGANDE

Den, som lever det inre livet, strävar att vara allt, som står i hans förmåga, för alla dem han möter under sitt jordeliv. I varje livsläge uppfyller han ögonblickets krav på honom. Folk föreställer sig vanligen en andlig människa som en ledsam och bedrövlig varelse med långlagt, allvarstyngt anlete, förande med sig en stämning av tungsinne och dyssterhet, var han kommer. Men den människotypen är förvisso den fullkomliga motsatsen till den förandligade människan. I varje förhållande måste den, som lever det inre livet, i det yttre handla så, som stunden fordrar. Han måste taga hänsyn till omständigheterna, tala till var och en på hans eget språk och försätta sig till vars och ens ståndpunkt, allt medan han fortfar att leva sitt inre liv.

För den, som känner sanningen, som vunnit andligt vetande och som lever det inre livet, kan ingen levnadsställning vara för svår. Han må vara affärsman, yrkesutövare eller konung, han må vara domare, tiggare, präst eller munk, alltid är han något annat, än vad folk tror och ser honom vara. För den, som lever det inre livet, är världen en skådebana, på vilken han uppträder och utför sin roll i skådespelet. Än spelar han med i sorgespel och än i lustspel, än skall han visa sig vredgad och än kärleksfull. Den, som förverkligar det inre livet, spelar sålunda beständigt en viss honom given roll, och liksom skådespelaren måste finna sig till rätta i de sinnesstämningar rollen pålägger, så måste han, den förandligade människan, fullkomligt passa in sig på

den plats, där livet ställt honom. Där utför han omsorgsfullt och samvetsgrant allt, som blivit honom ålagt, för att sålunda fylla sin yttre uppgift i livet. Han är en vän till sin vän, en frände till sina fränder. Till alla, med vilka han är förbunden genom yttre släktskap, bevarar han det rätta släktskapsförhållandet i sann tillgivenhet och tillbörligt hänsynstagande, och likväl står han i sitt inre liv ovan alla släktskapsband. Han lever i människovimlet och han lever i ensamheten på en och samma gång. Han må synas i högsta grad road, samtidigt som han är mycket allvarlig; han må tyckas bedrövad, under det glädje stiger upp ur hans hjärta.

Ett mysterium för var och en är därför den, som förverkligar det inre livet. Ingen förmår mäta djupet av hans väsen, men vad man kan märka är, att hans tal är sannfärdigt, att han utstrålar kärlek, inger förtroende, sprider godhet omkring sig och hos alla dem, som komma i beröring med honom, väcker aningen om Gud och sanningen. För honom är varje hans handling ett försjunkande i Gud, hela hans liv är en oavbruten meditation; går han på gatan är det hans meditation, arbetar han som timmerman eller som guldsmed eller annars i något hantverk eller affärsföretag, så är hans arbete där hans meditation. Han vet ej av begränsning till form och åskådning. Det har intet att betyda, om han ser upp mot himlen eller ned mot jorden, i varje fall ser han på Honom, som han dyrkar. I öster och väster, i norr och söder, allestädes har han Gud.

Den, som lever det inre livet, ser mycket, som han ej talar om, ty skulle han tala om sina erfarenheter, sina inre upplevelser, så skulle han förbrylla mångas

sinnen. Det finnes individer här i världen, som från morgon till kväll ha sina ögon och öron riktade mot dunkla vinklar och vrår för att uppfånga något sällsamt. Om någon ville berätta om underverk för sådana personer, så skulle han få en givande syssla, all världen skulle uppsöka honom. Men med dylikt befattar sig ej den, som höjt sig själv till verklighetens värld. Han ser utan att speja och spana. Skulle han det göra, hur mycket skulle han ej då varsebliva! Där är så mycket att se för den, vars blick, vart han än vänder den, tränger igenom varje föremål, lodar dess djup och finner dess hemlighet. Om han skulle spana efter tingens djup och hemligheter, vart skulle det föra och vad kunde det ha för intresse för honom?

Att leva det inre livet är att se allt och dock icke se, att förnimma allt och likväl ej ge uttryck däråt, ty hur skulle det i sin helhet kunna uttryckas? Det är att förstå allt och dock ej förklara för andra, ty huru långt vore det väl möjligt att förklara och huru mycket skulle väl andra kunna förstå? Ingen kan förklara eller förstå utöver sin egen fattningsförmåga. Det inre livet leves ej med slutna ögon. Man behöver ej tillsluta sina ögon för denna världens liv för att uppleva det, man kan lika gärna öppna dem. Den egentliga meningen med det inre livet är att ej allenast leva i kroppen utan att även leva i hjärta och själ. Varför lever då genomsnittsmänniskan ej det inre livet? Hon äger ju också ett hjärta och en själ. — Jo, därför att hon har hjärta utan att vara medveten därom, och därför att hon har en själ utan att veta, vad själen är. Så länge hon lever i kroppens fångelse, kan hon känna ett föremål endast genom

att vidröra det, och hon kan se och höra endast med hjälp av ögon och öron. Hur mycket kunna öronen höra och ögonen se? All erfarenhet, vunnen genom yttre sinnesorgan, är begränsad. Då människan lever inom denna begränsning, vet hon intet om en annan del av sitt väsen, en vida högre, underbarare, mer levande och mera upphöjd. När hon en gång börjar ana denna högre del av sitt väsen, blir kroppen till ett redskap för henne, ty hon lever då i sitt hjärta för att framdeles gå vidare och leva i sin själ. Hon gör livets erfarenheter oberoende av sin kropp, och det är, vad som kallas inre liv. När människan en gång erfarit det inre livet, så är hennes fruktan för döden övervunnen, ty hon vet då, att endast hennes kropp är underkastad död, ej hennes inre varelse. Då hon blivit medveten om livet i hjärta och själ, då betraktar hon kroppen som en klädnad. Om klädedräkten blivit utnött, lägger hon av den och tar på en ny, ty hon är ej beroende av sina kläder. Dödsfruktan består, så länge människan ej insett, att hennes sanna väsen är oberoende av hennes kropp.

Därför är glädjen för den, som erfar det inre livet, ojämförligt större än genomsnittsmänniskans, vilken lever som fånge i sin dödliga kropp. Det inre livet fordrar emellertid ej någon bestämd yttre livsföring, t. ex. varken en asketisk eller religiös sådan. Vad yrke eller yttre verksamhet människan har, är av ingen betydelse. Den, som lever det inre livet, lever det under alla omständigheter. Folk tror gärna, att en andlig människa endast kan vara att finna bland de religiösa eller dem man kallar goda eller bland de filosofiskt lagda, men det är ej med nödvändighet fallet. En person kan vara religiös, till och med filo-

sofisk, han kan vara både from och god utan att därför leva det inre livet.

Intet bestämt yttre tecken ger till känna, om en människa lever det inre livet eller ej. Endast en sak kan det märkas på. Då ett barn växer upp och nalkas ungdomsåldern, kan man i det barnets uttryck skönja glansen av ett nytt ljus, av ett nytt gryende medvetande, av ett vetande om ting, som barnet förut ej anat. Det är tecknet, som bådär ungdomen, fastän barnet ej vet därav och ej kan förklara, vad som sker, även om det skulle vilja. Och icke dessmindre kan man se förvandlingen i varje rörelse barnet gör, av varje dess yttring kan man märka, att det nu är medvetet om livet. Med själen är förhållandet detsamma. Då själen börjar bli medveten om livet bortom och ovanom detta jordeliv, då visar det sig i dess uttryck för den, som kan se. Och även om den människa, som erfar det högre livet, avsiktligt undviker att uppenbara det för andra, så kan den vise läsa det i hennes ansiktsuttryck, i hennes rörelser, i hennes blick och hennes röst, i varje hennes handling och i hela hennes livshållning, och andra människor kunna dunkelt förnimma, att hon är medveten om något mysterium.

Det inre livet är en själens nyfödelse. Kristus sade: "Utan att en varder född på nytt, kan en icke ingå i Guds rike." Att förverkliga det inre livet är att ingå i Guds rike, och medvetandet härom visar sig som en ny födelse, då det kommer till en människovarelse, och med denna nya födelse följer vissheten om det eviga livet.

HANDLINGENS FRIHET

Allteftersom människan växer genom sitt inre liv, blir hon alltmera fri. Hon erfar en frihet i tanke, tal och handling, vilken kommer till henne som en naturlig följd av hennes andliga framåtskridande. Vadan och av vad orsak denna frihet kommit, förklaras av det faktum, att där bor en frihetens ande fördold i människan, gömd under allmänt vedertagna seder och bruk. Då människan växer upp över dessa, blir den dittills i hennes inre instängda frihetens ande uppenbar.

De lagar, som givits mänskligheten, ha givits av dem, som varit höjda över dessa lagar — av de Äldste. Liksom det är nödvändigt med vissa föreskrifter och regler för barn, så är det det även för dem, som ännu ej utvecklats till att se på livet från en högre synpunkt. Dessa äro underställda vissa lagar, vilka förkunnats för dem i religionens form. Och för mänskligheten äro dessa lagar lika nödvändiga som för barnen de förhållningsregler, som givas dem i hemmet. Om inga regler skulle ges, så bleve barnen förvildade. Men sedan barnen blivit vuxna, inse de av sig själva, varför denna fostran gavs dem och av vilket värde den var. Då kunna de själva föreskriva sig sådana regler, som bäst passa dem.

Det inre livet hjälper människan att växa. Då själen från att vara underordnad blir sin egen herre, skriver den själv sina lagar. I orienten skulle ingen göra ett försök att kritisera den andlige, ingen skulle tilltro sig att sätta sig till doms över hans göranden och låtanden eller våga anklaga honom för något, som

anses orätt. I denna anda har Jesus Kristus sagt: "Dömen icke!" Men denna lära gavs för att påvisa, att "dömen icke" gäller med avseende på våra likar, ty den högre utvecklade kan av ingen annan dömas. När människor vilja sätta sig upp att döma en högre utvecklad, har det till följd, att denne hindras i sitt andliga framåtskridande, ty hur långt hunnen han än må vara, skola de, som äro outvecklade, draga honom ner. Därför går mänskligheten bakåt i stället för framåt. Vad skedde med Jesus Kristus? Han blev dömd. Den frigjorda själen — själen, som tack vare sin egen gudomliga natur befriats, dömdes inför människors forum. De mindre framskridna ansågo sig kloka nog för att sätta sig till doms över Kristus och trodde sig ej blott mäktiga att bedöma honom men även att fälla domen över honom.

I vilken civilisationsperiod lusten att döma den andligen högtstående än har givit sig till känna, så har den bragt hela civilisationen på fall. Sufin Surmad, som var en stor helig och levde i Gwalia, uppfordrades av kejsar Aurungzeb att besöka moskéen, ty det var stridande mot den tidens regler, att någon undandrog sig från deltagande i de regelbundna bönestunderna i statens moské. Surmad, som var en man, vars hela liv förflöt under extas, som i varje ögonblick dag och natt levde i förening med Gud, själv en gudamedveten, han glömde måhända eller vägrade att fylla denna yttre plikt. Vad betydde för honom en bestämd tid och plats för uppsändande av böner? Varje plats var för honom en börens plats och varje stund en bönestund, själva hans andedräkt var en bön. Då han vägrade deltaga i de offentliga gudstjänsterna, blev han halshuggen för brott mot

de för alla gällande lagarna. Följden blev det Mogulska kejsardömet fall, vilket kan dateras från denna tid. Hela det Mogulska rikets kultur, enastående i sin tid, föll sönder och samman.

Hinduerna ha alltid ägt insikt i levnadsvisdom, emedan de haft en fullkomlig religion, en religion, som visar fram en sida av Guds väsen såsom mänsklig. Deras många olika Devas äro ingenting annat än olika sidor av den mänskliga naturen, åt vilka alla ägnas vördnad och dyrkan. Sålunda vördas och dyrkas ej blott Gud men hela den mänskliga naturen i alla dess uppenbarelseformer. Det är detta, som gör den hinduiska religionen fullkomlig. När människor säga: "Denna ort är helig, men den där är ej helig; detta enda föremål är heligt, men inga andra äro det", då stycka de livet i många små delar, det liv, som är ett, det liv, som ej kan sönderdelas.

De, som genom sin inre utveckling höja sig över livets alldagligt vedertagna bruk, komma till en annan livssyn. För dem äro de världsliga lagarna föreskrifter för barn. De, som börja se denna skillnad mellan de lagar de giva sig själva och de lagar människor i allmänhet lyda under, de utdöma till en början ofta de allmänna lagarna eller ringakta dem. De kritisera dem sägande: "Vartill allt detta?" Men de, som nå fram till den fullständiga uppfattningen av de inre lagarna, respektera även barnens lagar. De veta, att dessa äro lagar för barn och ej för vuxna, och de taga hänsyn till dem, emedan de inse deras nödvändighet. De inre lagar de själva känna, kunna blott bli uppenbara för sådana, vars själar nått samma höjder som de; dock måste dessa, innan deras själar nått därhän, ha andra lagar att följa, som

hjälpa dem att leva i harmoni med sina medmänniskor. Följaktligen betrakta de högtutvecklade sjä-larna sådana lagar med aktning och efterleva dem, då de tillhöra ett samhälle. De fördöma dem icke, ej heller söka de fel hos dem. De inse, att harmoni är det väsentligaste i livet och att vi ej kunna vara lyckliga i vårt liv, om vi ej leva i harmoni med vår omgivning. Vilken grad av utveckling vi än ha, hur vittomfattande än vår synkrets i livet är och vilket mått av frihet vi än förvärvat oss, måste vi dock visa hänsyn för gällande allmän lag.

Nu kan den frågan ställas: ha dessa andligen högstående en särskild uppfattning av moralen? Helt visst ha de det, och deras moral är en hög moral, vida högre än vad genomsnittsmänniskan kan göra sig ett begrepp om. Det är ej så, att de genom att bli andligen fria från de allmänna lagarna även bli fria från sina egna lagar. De äro bundna av dessa sina egna lagar, och dessa äro mycket högre och mer krävande. Visserligen kan deras sätt att se på ting och företeelser bli klandrat och som regel oförstått, och likväl äro deras lagar närmare besläktade med naturen, deras lagars efterlevnad har undret till verkan, och genom att de taga hänsyn samtidigt till två varandra motstridande slag av moral, till de allmänna moralbuden och till sina egna inre sedelagar, komma de till ett plan och i ett läge, där de bli fastnaglade till händer och fötter. Detta är den symboliska innebörden i Kristi fastnaglande på korset.

DET INRE LIVETS LAG

De, som leva det inre livet, börja skönja en lag, som är fördold för genomsnittsmänniskan. Där finnes naturens lag, som är känd av vetenskapen, och levandets lag, som kallats den moraliska lagen, men bortom vetenskap och moral råder en annan lag. Den kan kallas ockult lag eller med andra ord inre lag. Det är en lag, som kan bli förstådd av ett öppet hjärta och en vaknad själ.

Denna lag blir uppenbar för den klarskådandes blick under många och skilda former; ibland visar den sig som raka motsatsen till den verkan dess efterlevnad kommer att ha. Klarskådarens öga blir likt ett svärd, vilket så att säga skär upp alla ting, människors hjärtan icke undantagna, och klarligen genomskådar allt de bära på, men dess uppskärande är samtidigt ett helande.

I Koranen är det sagt: "Han har undervisat människan genom sin pennas konst." Vad innebär detta? Det innebär, att för den, som lever det inre livet, allt han ser blir till en skriven bokstav och hela denna synliga värld till en bok. Han läser den lika lätt som ett brev, skrivet av en vän. Och därjämte förnimmer han i sitt inre en stämman. Den stämman talar ett inre språk, vars ord ej kunna förliknas vid yttre tungomåls ord. Det är ett gudomligt språk. Det är ett språk utan ord, som blott kan kallas en röst och likväl tjänar som språk. Det liknar musiken, som för musikern är lika klarförståelig, som ett talat språk. Andra njuta av musik, men endast musikern vet verkligen vad musiken säger, vad var ton betyder, vad

som uppenbaras genom musiken, och hur det funnit uttryck. Var musikens sats har en mening för honom, vart musikstycke är för honom en bild. Men detta är sagt blott med tanke på den verkliga musikern.

Många äro de, som förklara sig äga klarsyn och klarhörsel, och dessa vilseleda ofta andra med falska profetior, men den, som lever det inre livet, har ej behov av att profetera, han har ej behov att förtälja andra, vad han hör och ser. Han inte blott saknar lust att göra det, men han ser ej heller något skäl härför och dessutom kan han ej i ord helt ge uttryck för vad han sett och förnummit. — Hur svårt är det icke att översätta poesi från ett språk till ett annat! Och dock är det blott att tolka tankar från en trakt av jorden för människor på en annan trakt av samma jord. Hur oändligt mycket svårare då att översätta eller tolka den gudomliga världens tankar för den mänskliga världen. I vilka ord och vändningar kunna de väl klädas, och sedan de klätts i satser och ord, vem skulle väl förstå dem? Det är en annan världs tungomål.

När därför profeter och klarskådare av alla tider givit ett visst budskap och en vis lag till världen, var det endast en droppe de gävo från den ocean, som de i sina hjärtan anammat. Och en stor svårighet var det även att ge denna enda droppe, ty till och med denna droppe är ofattbar för mänskligt förstånd. Förstår varje kristen Bibeln? Fattar varje muselman Koranen och varje hindu Vedanta? Nej, de må väl känna orden men ej alltid deras verkliga innebörd. Bland muselmanerna finnas de, som kunna hela Koranen utantill, men därmed är ej målet vun-

net. Naturen i sin helhet är en bok med hemlig skrift, och av den klarskådande är den skriften känd, och han läser naturen som en uppslagen bok. Hur kan en människa översätta den skriften; hur kan en människa tolka dess mening? Att försöka göra det är som att försöka flytta havet upp på land; visserligen kan man hämta upp av dess vatten — men huru mycket?

Förståelsen av den inre lagen ger den klarskådande en helt och hållet ny syn på tillvaron, som gör honom benägen att uppskatta allt gott och skönt, att beundra allt, som är beundran värt, att njuta allt, som är värt att njutas, och att göra varje livserfarenhet, som är värd att göras. Den väcker hos skådaren behovet att älska, att fördraga, att förlåta, att uthärda och att känna med andra, den inger lust att skänka stöd och beskydd och att tjäna och hjälpa de hjälpbehövande. Men kan han, skådaren, säga vad och hur han i verkligheten känner? Nej, han kan ej klargöra det ens för sig själv.

Den, som lever det inre livet, är allt en människa kan vara; han är en läkare, vilken vet mycket, som läkare annars icke kunna veta; han är en astrolog, som vet vida mer än den vanlige astrologen, han är en konstnär med kännedom om ting, som konstnärer annars ej känna; han är en musiker, som vet vad musikern annars ej vet; han är en skald, som vet vad skalder ej kunna fatta och förstå. Ty han varder konstnären av all världen, sångaren av den gudomliga sången. Han varder astrologen, som begrundar i världsalltet i dess helhet, vilket är dolt för människors syn. För kännedom om det eviga livet göres honom ej behov av de yttre tingens tecken. Hans eget

liv är i sig självt vittnesbörd om det liv, som aldrig upphör. För honom är döden en skugga, en skiftning, en vändning av huvudet från en sida till en annan. För honom ha alla ting sin mening, var rörelse i denna världen, vattnets rörelse och luftens, blixstens och åskdundrets och vindens rörelse, varje rörelse har ett budskap till honom och är honom ett tecken. För en annan är det endast åskans dån, endast stormens vinande, men för honom äger varje rörelse sin mening. Och då han stiger allt högre i sin utveckling, är det ej blott så, att var rörelse i naturen för honom äger sin mening, men den lyder även hans befallning. Det sker i den period av hans liv, som leder fram till Mästareshapet.

Han genomskådar därjämte alla denna världens angelägenheter, de enskilda individernas såväl som massornas. Allt detta, som förvirrar människor och förorsakar dem förtvivlan och missmod, eller det som bereder dem njutning och glädje och som roar dem — detta allt genomskådar han. Han vet, varför det kommer och varifrån, och han vet, vad som döljer sig därunder — orsaken känner han, och bakom den uppenbara orsaken ser han den dolda, och vill han följa denna den bortomliggande orsakens spår, skall han nå fram till den yttersta orsaken, ty inre liv är liv i gemenskap med den yttersta och första orsaken, det är att uppgå i den. Därför är den, som lever det inre livet, eller med andra ord den, som lever ett Guds liv, han är i Gud och Gud i honom.

DET INRE LIVETS MÅL

Är det makt, som den andlige strävar efter, eller är det inspiration han söker? Intetdera av dessa ting är det i verkligheten hans strävan gällert, men makt och inspiration och allt dylikt tillfaller honom, allteftersom han framskrider på sin väg mot det andliga målet. Den andliges mål är självförverkligande, och färden går för honom mot hans eget väsens djup, mot hans ideal, hans Gud.

Uppger då en sådan andlig alla intressen i livet, och är för honom de mångfaldiga mål av skilda slag, som andra människor söka i sina liv, någonting som leder vilse? Visst icke. Visserligen är hans mål det högsta någon själ kan ha, men alla de andra målen han ser framför sig i livet, behöva ej vara hinder på hans väg, de bli honom tvärtom till en stege, som gör vägen lättare framkomlig. Därför fördömer aldrig den person, som lever det inre livet, andra människors mål, och han kritiserar dem ej heller, hur små och löjliga de än må tyckas, ty han vet, att varje mål i en människas liv är ett fäste för foten, vilket leder framåt för den, som önskar gå framåt.

Det finns ett skede i människosjälens liv, då hon önskar leka med dockor, då hon söker efter leksaker. Från andlig synpunkt är intet ont häri. Med tiden skall människan finna den väg, som för till det verkliga målet. Dessa intressen för lek och leksaker äro endast av tillfällig natur och leda till andra intressen. På så vis går människan framåt.

Enligt den klarskådande söker människan under vissa skeden sådana ting som rikedomar, nöjen eller

en materiell himmel, och den andliga människan börjar sin vandring på den punkt, där den materiella slutar sin. Utvecklingsprocessen kan ej liknas vid en rak väg — snarare vid ett hjul, som evigt vrider sig. Den person, som beträtt den andliga vägen, går sålunda först nedåt i sitt erfarenhetsliv och därefter åter uppåt. Den andliga vägen för t. ex. tillbaka genom att på nytt skänka ungdomslivets erfarenheter, genom att föra till upplevelsen av en ny ungdomstid, ty förändligande ger hälsa till kropp och sinne, emedan det betyder verkligt liv. Människan känner sig fyllas av styrka och spänstighet, av längtan, hänförelse och viljekraft samt av en levande ande, som kommer henne att känna sig ung, vilken ålder hon än må ha. — Därefter blir hon som ett barn, ivrig att leka, redo att skratta, lycklig bland barn, och i sin personlighet visar hon barnalika drag, i all synnerhet märks det på hennes blick, samma blick man finner hos barn, i vilken ej är ängslan och oro, ej bitterhet mot någon, i vilken är en önskan att vara vän med alla och envar, i vilken ej är högmot eller egenkärlek men villighet att gå samman med var och en, oavsett all skillnad till stånd eller yrke, till nationalitet eller ras. Så blir den förändligade lik ett barn och alla barnets drag återfinnas hos honom. Lätt har han till tårar och lätt till löjen.

Då han går vidare, visar han det späda barnets natur, vilken kommer till synes i hans barnaenfald. Hans hjärta må vara upplyst av visdomens ljus, och likväl äger han enfald. Lätt är han att bedraga, och han låter sig bedraga till och med fullt medveten därom, men är det oaktat glad och lycklig som ett barn under alla förhållanden. Liksom det späda barnet

ej ger akt på hedersbetygelser eller förolämpningar, så gör ej heller den förändligade det. Då han hunnit detta stadium, besvarar han en förolämpning med ett leende. Heder, som bevisas honom, gör lika litet intryck på honom som på ett litet oskyldigt barn, vilket ej förstår vem den gäller. Blott den person, som frambär hedersbevisen, vet vem de äro ämnade. Den andlige är ej medveten därom och blir varken lycklig eller stolt över dem. För honom gälla de intet. Den, som har hedrat honom, har hedrat sig själv. För det lilla barnet har det intet att betyda, om någon skulle tala väl eller illa om det; barnet bryr sig ej därom, det är redo att le i båda fallen, och så är även den andliga människan.

Då den förändligade stiger än högre, börjar han visa drag av sann mänsklighet, ty, här börjar det sanna människovardandet. Hos en sådan själ kan man varsna drag, som äro rena kännetecken på mänskligt väsen, befriat från alla djuriska drag. Där finnes t. ex. hos honom en benägenhet att uppskatta varje den minsta goda gärning någon gjort; han beundrar det goda, varhelst han ser det, han hyser varm medkänsla för envar, vare sig det är en syndare eller en helig; han intresserar sig gärna för sina vänners angelägenheter, då de bedja honom om råd och dåd; han bringar villigt offer, bekymmerslös om vad han offrar, så länge han känner sig manad till offerhandling. Vördnad, tacksamhet, sannfärdighet, trofasthet, tålmod och uthärdande, alla dessa egenskaper börja uppenbara sig i hans karaktär. Det är på detta steg i utvecklingen, som människan blir i stånd att i sanning döma, ty det är nu sinnet för rätt och rättvisa vaknar.

Allteftersom den andlige växer, fortfar han att gå tillbaka. Och nu visar han karaktärsdrag hemmahörande i djurriket, t. ex. en sådan egenskap, som den elefanten visar, då han trots all sin gigantiska kraft är villig att ta emot de bördor, som lastas på honom; och en sådan egenskap som hästen visar, vilken villigt tjänar ryttaren; eller den som kon ger prov på, då hon lever i harmoni med sin värld, återvändande hem utan att pådrivas, bortskänkande den mjölk, hennes kalv har rätt till. Dessa egenskaper bli den förändligades vinning. Detta lärde även Kristus.

Än längre hunnen utvecklar den andlige inom sig egenskaper, som höra växtvärlden till, såsom den egenskap, som kommer växterna att frambringa blommor och frukt samt tåligt vänta regnet från ovan. De räkna aldrig på någon gengäld från dem, som komma för att plocka deras blommor och frukter. De giva, men begära intet tillbaka. De önska blott att skapa skönhet av den art och enligt den kraft, som bor i dem, för att sedan låta den tagas av vem det så vara må, av en värdig eller av en ovärdig, utan att vänta lön eller tack.

När den andlige går vidare, kommer han till mineralvärldens stadium. Han blir lik en klippa för andra att stödja sig mot, att vinna säkert fäste på; en klippa, som står orubblig mitt ibland de ständigt brusande vågorna på livets hav; en klippa, som uthärdar alla denna världens ting, vars inverkan på känsliga sinnen är förstörande; en klippa av trofasthet i vänskap, av beständighet i kärlek, av redbarhet i strävan mot varje ideal han bekänt sig till. Man kan sätta sin lit till honom i liv och död, här nedan och hinsides. I denna värld, där intet är att lita på, där

allting växlar med vart ögonblick, visar en sådan människa genom alla växlingar dessa klippans egenskaper och bevisar därigenom, att hon hunnit fram till mineralriket.

Nästa steg för till de egenskaper, som utmärka genierna ("djinierna"), det är de allvetande de alltförstående. Nu finns där intet den andlige ej kan förstå. Hur brydsamt ett läge, hur svårlöst en uppgift och hurudan sinnesförfattning de människor, som leva omkring honom, än må vara i, han förstår allt och alla. En person må komma till honom förhärdad i felsteg han begått hela sitt liv igenom, och hans förhärdade hjärta skall smälta inför denna förståelse, ty på detta utvecklingsstadium förstår den förändligade både fiende och vän. Och ej endast äger han insikt i människors natur, han känner tingens lika väl, och alla livets olikartade förhållanden känner han.

Och när den andlige går än vidare i utveckling, förvandlas hans natur till en ängels. Ängelns natur är tillbedjan. Så tillbeder den andlige nu Gud i alla hans skapade varelser. Han känner sig ej vara större eller bättre eller mer förändligad än någon som helst annan. Han dyrkar alla existerande namn och former, ty han uppfattar dem alla såsom namn och former för Gud. Ingen än så degenererad eller av världen föraktad är på något vis ringare i hans ögon. Ty i hans ögon finnes intet förutom det Gudomliga Varandet, och därför är vart ögonblick av hans liv helgat åt tillbedjan. Han har ej längre behov att tillbedja Gud vid en viss tid eller på viss plats och visst sätt. Ej ett ögonblick förgår, då han ej tillbeder, varje ögonblick av sitt liv ägnar han åt Gudsdyrkan. Han står inför Gud, och genom att var timme och

var stund leva sitt liv inför Gud blir han så renad, att hans hjärta blir till en kristall, där allt återspeglas i klarhet, för vilken intet är fördolt, för vilken allt är uppenbart, för vilken ingen kan undanhålla sina tankar. En persons tankar bli lika tydliga för honom som för personen själv och än mer. Ty varje annan känner blott sitt eget tillstånd men ej dess orsak, under det den andlige, som hunnit detta stadium i utvecklingen, både känner en annan persons tillstånd och den bakomliggande orsaken därjämte. Och därför känner han bättre personen i fråga än denne känner sig själv.

Det är på detta stadium, som den andlige uppnår sin högsta utveckling, som han når fullkomning, och med hänsyftning härpå sade Kristus: "Bliven fullkomliga såsom eder Fader i himmelen är fullkomlig". Tillvaron på detta stadium är obeskrivbar. Den är en förnimmelse, en verkliggörelse, en känsla, som aldrig i ord kan uttryckas. Endast ett kan sägas därom, och det är, att då en person nått fram till det stadium, som kallas fullkomlighetens, blir hans tanke, hans tal, hans handling, hans atmosfär, allt hos honom en kraft, som levandegör Gud. Han utstrålar Gud, var han är. Till och med hans tystnad talar om Gud, och även om han intet gjorde, skulle han uppenbara Gud. Detta slag av Gudsförverkligare bringa levande Gud till världen, där för närvarande blott en tro på Gud förefinnes. Gud existerar blott som föreställning, som ideal. Det är en själ, som på ovan nämnda väg nått Gudomlig Fullkomlighet, vilken bär till jorden levande Gud, som honom förutan skulle förbliva i de himmelska rymderna allenast.

HUR FÖRVÄRVAS DET INRE LIVET?

Fem ting äro nödvändiga för förvärvande av det inre livet. Det första, som är nödvändigt är herravälde över känslo- och tankeliv, och detta vinnes genom att man låter fara allt vad man tidigare lärt sig. Inre kunskap vinnes ej genom tillskott till den kunskap man redan förvärvat i livet, ty det erfordras en klippgrund att bygga upp den kunskapen på. Man kan icke bygga ett stenhus på lösa sanden. För att få klippan att bygga på, måste man gräva genom sanden och lägga grunden till huset på klippan inunder. Att förvärva det inre livet blir därför ofta svårt för den intellektuelle, som livet igenom förskaffat sig kunskaper, dem han med sitt förstånd genomträngt. Ty dessa två vägar, intellektets och den inre kunskapens, äro skilda. Den ena går mot norr och den andra mot söder. Om någon säger: "Jag har nu gått så många mil söderut, skall jag därför förr uppnå någonting, som befinner sig i norr?" så bör han få klart för sig, att han inte kommer att nå det förr utan senare, ty lika många timmar, som han har vandrat mot söder, lika många timmar måste han vandra tillbaka för att komma till nordn.

Man måste således inse, att allt vad människan lär och erfar under livet i världen, allt vad hon kallar lärdom och kunskap, endast är till nytta i världen, där hon förvärvat det, och att det står i samma förhållande till henne som äggskalet till kycklingen, men att det är henne till ingen nytta, då hon beträder vägen till det inre livet. Ju mer människan är i stånd

att glömma denna kunskap, att låta den fara, ju mer är hon i stånd att närma sig det mål, för vars skull hon vandrar den andliga vägen. På grund härav är det en hård kamp för de lärda och de på yttre livserfarenheter rika att inse, att de efter sina stora framsteg i världsligt vetande, måste gå tillbaka igen. Ofta kunna de ej förstå det, många finna det besynnerligt och bli missräknade. Det är som att lära sig ett visst lands språk, då man önskar resa till ett annat land, där detta språk ej är känt, samtidigt som det senare landets språk ej heller är begripligt för en själv. Alldeles som det finnes nordpol och sydpol, så finnes det ett yttre och ett inre liv. Skillnaden är blott ännu större, ty klyftan mellan det inre livet och det yttre är vidsträcktare än avståndet mellan nordpol och sydpol. Den, som går framåt i sydlig riktning, närmar sig ej nordpolen utan avlägsnar sig i stället från den; för att nå fram till den, måste han vända helt om. Likväl är det ej svårt för den människa, som med allvar vandrar vägen. Det gäller blott att göra bruk av sin hänförelse i motsatt riktning, att bruka den hänförelse, varmed man tillägnat sig denna världens vetande, till att förgäta detta och låta det fara för att i stället lära något om det inre livet.

Nu är frågan den: hur går man till väga för att förgäta, vad man en gång lärt sig? Att lära sig någonting är som att knyta en knut i sin föreställning. Vad man än lär sig av erfarenheten eller av en annan människa gör man till en knut i sin föreställning, och där finnas lika många knutar som lärdomar man förvärvat sig. Att förgäta det inlärdas är att lösa upp knuten, och det är lika svårt att frigöra sig från inlärd kunskap som det är att lösa upp en knut. Hur

stor kraftansträngning, hur mycket tålmod erfordras icke för att lösa en knut, som man dragit till hårt från båda sidorna! Likaså erfordras det tålmod och kraftansträngning för att lösa upp knutarna i föreställningen. Och vad kan vara en till hjälp i detta företag? Förnuftets ljus, verkande i all sin makt, löser upp tankehärvans knutar. En knut är ett begränsat vetande. Löser man upp knuten, försvinner begränsningen och vetandet är fritt. Då föreställningen jämnats genom befrielsen från det inlärdas, då alla intryck av gott och ont, av rätt och orätt ryckts upp med roten, då blir hjärtats djup till odlingsbar mark lik en åker efter plöjning. Alla gamla stubbar och rötter, alla stenar och block äro bortskaffade och jordmånen är redo att taga emot sådden. Men ligger där kringstrött alltjämt stenar och klippblock, tegelskärvor och gamla rötter, då är det svårt för såden att bli sådd, jordmånen är ej då sådan, som jordbrukaren önskar den.

Nästa villkor för det inre livets förvärvande är att söka sig en andlig ledare — någon, som man fullkomligt kan lita till och som man kan skänka sitt fullaste förtroende, någon man kan se upp till och som man omfattar med en sympati, vilken kan stegras tillhängelse. Och har man en gång i livet funnit någon, som man erkänner som sin Guru, sin Murshid, sin ledare, då måste man ge honom hela sitt förtroende och icke undanhålla någonting. Om någonting undanhålles, då kan det, som blivit givet, lika gärna återtagas, ty allt måste göras helt och fullt. Antingen skänker man sitt förtroende eller också icke. På denna fullkomningens väg måste allting göras fullt och helt.

Nu har ledaren skilda metoder i sin vägledning, och det beror på hans temperament och på hans urskillning, vilken väg han finner vara bäst för var och en av dem, som stå under hans ledning. Han må leda sina lärjungar till deras bestämmelseort uppför stora kungsvägen eller genom gator och gränder, ned till havet eller genom staden, till lands eller till sjöss, den väg som för honom synes vara den bästa under givna omständigheter.

Det tredje nödvändiga villkoret för vinnande av andligt liv är kunskapstillägnelse. Som varande den inre världens kan denna kunskap ej jämföras med den man tidigare inhämtat. Därför måste man låta denna senare falla i glömska. Människan kan ej förena, vad hon mottager på denna väg, med de föreställningar hon hållit fast vid förut; dessa två slags föreställningar kunna icke gå hand i hand. Det finnes tre stadier av kunskapstillägnelse, vilka den måste gå igenom, som erhåller andlig vägledning. På det första stadiet endast och allenast mottager han kunskapen. Nästa stadium innefattar den period, då han införlivar med sig vad han inhämtat. Han tänker på det, han överväger det, för att det skall stanna kvar i hans medvetande. Det är alldeles som att inta föda och sedan smälta den. Det tredje stadiet är det, där han med det egna förnuftet bearbetar vetandet. Människan gör ej detta omedelbart, som hon har mottagit kunskapen, ty om hon det gör, skulle hon förlora den helt och hållet. Det vore att likna vid det barn, som just lärt sig bokstäverna A och B och C, och som sedan ägnade sitt intresse åt ord, som ej börja med dessa bokstäver. Eftersom barnet ännu inte lärt sig

de andra bokstäverna, skulle det därvid snart nog glömma bort de få, det lärt sig. Man måste med nödvändighet ge sig en viss tid till att mottaga kunskapen, liksom man ger sig tid att äta. Medan man äter, springer man ej omkring på gatorna för att smälta maten. Sedan man slutat sin måltid, kan man företa sig allt som möjligen kan underlätta matsmältningen. Att med sig införliva kunskap är att klart förstå den, med känslan omfatta den och inom sig stilla åter upprepa den. Men det är ej nog, man måste också vänta, tills vinst och inre upplysning kommit en till del såsom resultat av det fullbordade verket.

Sedan kommer den så vunna kunskapens bearbetande som det tredje momentet. Man frågar sig: varför är det så eller så? — vad vinst har jag haft därav? — hur kan jag omsätta detta i livet? — hur kan det bli till gagn för mig själv och andra? — Detta är det tredje stadiet. Om dessa stadier förblandas, så blir hela processen bragt i oordning, och man kan ej få den vinst, för vars skull man vandrar den andliga vägen.

Det fjärde steget till förverkligande av det inre livet är meditation. Om man låtit allt man tidigare lärt, bli förgäta, om man funnit en lärare, och om man har mottagit det inre livets kunskap, så återstår dock meditation som något av det allra nödvändigaste. Dess sufiska namn är "Riazat". Till att börja med sker meditationen rent mekaniskt vid den tid man avsatt för samling och andakt. Nästa steg är att tänka på meditationen vid andra tider under dagens lopp. Och det tredje steget blir meditationens fortsättande dag och natt igenom. Det är den rätta

meditationen. Om en person endast mediterar en kvarts timma varje afton och ej vidare tänker därpå under dagen, så gör han intet annat än vad de göra, som gå till kyrkan om söndagen och sedan ej ägna Gud en tanke under de övriga veckodagarna. Andliga övningar ha utan tvivel sin betydelse för det inre livet, men det väsentliga är meditation. Meditation är andlig skolning i egentlig mening. Ett år av studier och en dag av meditation motsvara varandra. Med meditation menar jag då det rätta slaget därav. Om en person sitter med slutna ögon och gör ingenting, så kan han lika så gärna gå till sängs och sova. Meditation är ej blott en andlig övning. Under meditationen fylles själen med nytt ljus och nytt liv, med inspiration och kraft — i meditationen ligger varje slag av välsignelse. Somliga säga sig bli trötta av meditation, men det betyder ej, att de meditera — de bli trötta, innan de nått därhän, att de i sanning erfara verkan av meditation; det är på samma sätt med dem, vilka bli trötta av att öva sig i fiolspelning — de bli trötta, därför att de ännu ej ha lärt sig spela fiol. Om de väl kunde spela fiol, bleve de aldrig trötta därav. Svårigheten är att lära sig spela, och svårigheten är att ha tålmod med sitt eget spel. I meditation fordras tålmod. Att en person blir trött beror på att han hela dagen igenom varit van vid verksamhet. Alla hans nerver äro benägna att gå på i denna verksamhet, och fastän det icke är till nytta för honom, har han dock lust att fortsätta att vara verksam. Och då han sitter stilla med slutna ögon, känner han sig ej väl till mods, ty hans sinne, som varit sysselsatt hela dagen, blir motspänstigt, alldeles som en häst efter en lång ritt. Vill man då få

hästen att stå stilla, reser den sig till motvärn. Den kan ej stå stilla, eftersom varje nerv hos den varit spänd, och det blir nästan omöjligt att hålla den. Och på samma sätt är det med människan. En gång var jag tillsammans med en man, som hade för vana att meditera, och under det vi sutto samtalande vid elden, förskönk han plötsligt i tystnad, och jag höll mig stilla, tills han åter öppnade ögonen. Jag frågade honom då: "Det är härligt, eller hur?" Och han sade: "Det blir aldrig tillräckligt". För dem, som smakat meditationens glädje, finnes intet i världen mer fångslande och intet mer lyckobringande än meditation. De uppleva den inre friden och den glädje, som ej kan uttryckas i ord, de komma Fullkomligheten nära eller Ljusets, Livets och Kärlekens ande — allt hava de.

Det femte, som är nödvändigt på den andliga vägen är det dagliga levandet. Den andlige ledaren påtvingar inga bestämda moralbud på någon, ty detta är de yttre religionernas sak. Yttre moral hör till den exoteriska sidan av andligt arbete. Men de, som beträda den andliga vägen, utöva i sitt liv moralens innersta väsen. Deras första sedelag är att ständigt undvika att såra en annans känsla. Deras andra grundsats är att ej låta sig påverkas av de oupphörliga disharmoniska inflytelser, som varje själ går till mötes i livet. Deras tredje grundsats är att behålla jämvikten under alla skilda lägen och förhållanden, som vilja rubba det lugna sinnestillståndet. Den fjärde grundsatsen är att utan uppehåll älska alla dem, som äro kärlek värda, och skänka förlåtelse åt dem, som ej gjort sig förtjänta av kärlek. Denna levnadsregel efterleva de städse. Deras femte grund-

sats är att lösgöra sig ur människovimlet. Men med lösgörande menar jag ej avståndstagande; med att vara löst och fri menar jag endast att vara höjd över de bojor, som fångsla människan och hålla henne tillbaka från hennes resa mot målet.

ÄNGELN—MÄNNISKAN

Det hinduiska ordet "Deva" betecknar ängeln-människan, "Faristhakhaslat" är det sufiska namnet därför. Var själ manifesterar sig först i en ängels liv, och därför är det ej förvånande, om människan i sitt liv visar änglalika drag, ty i djupet av hennes själ finnas dessa. Själen, som skrider genom tillvarons skilda sfärer och plan, tillägnar sig på dessa skilda egenskaper, och de egenskaper, som härröra från den lägre världen, samla och förtäta sig så omkring den, att den så gott som helt förgäter sin allra första erfarenhet om sig själv, om sitt renaste väsen. Den själ, som under alla det världsliga livets erfarenheter äger håg att vända om i riktning mot sitt forna hem, mot sin änglatillvaro, har andra karaktärsdrag att visa än människovarelser i allmänhet. Denna själ visar samma egenskap som kompassen, vilken alltid pekar i en viss riktning, hur den än vrides och vändes. Så gör ock den själ, vars natur det är att visa hän mot alla själars urhem och källa.

Och denna håg kan själen äga alltifrån barndomen, bevarad genom ungdomstiden in i den mogna åldern. Den kan utvecklas mer och mer, men det är en håg, som är själen medfödd, och dess magnetiska kraft är stor. Denna själ drar till sig varje annan själ, emedan den står i förbindelse med sitt verkliga jag, och detta verkliga jag är det verkliga jaget för varje själ den möter. Därför verkar den som magnet på dessa själar. Deva är namnet på denna rena art av människosjäl.

De med Devas närmast besläktade själar äro de, som kallas "Djnayn", varav ordet "Djin" är härlett. Det utmärkande för dessa själar är, att de stå i ständig kontakt med den inre region, som utåt återspeglas i allt, som är skönt. Medan varje annan människas själ ser till den yttre skönheten, har Djinsjälen sin uppmärksamhet ej så mycket riktad mot den yttre spegelbilden som dess mer mot denna skönhets källa, vilken är i det inre.

Företrädesvis är det bland dem, som leva det inre livet, dessa två själstyper, Devan eller den änglalika människan och Djnayn eller Djin, äro att finna, emedan de mindre häfta vid livet i denna världen men så mycket mer dragas till det inre livet. Detta betyder ej, att de ej ta befattning med det världsliga livet, det betyder ej, att de ej ha intresse för världen här; tvärtom är det intresset för det yttre livet, som för själen in i denna världen. Om själen ej vore intresserad av den, skulle den ej komma; det är dess intresse, som leder den. Men medan det yttre livet är av intresse för en sådan själ, är det samtidigt en besvikelse. Allt, som intresserar en findanad själ här i världen, är blott så länge av intresse, som själen ej kommit det vid. Så snart den vidrört det, förlorar den allt intresse för det. Dess naturliga läggning är att dra sig undan. De ting, som fasthålla genomsnittsmänniskan, kunna icke få tag om denna själ, de kunna blott utöva dragningskraft på den. Ty denna själ är på spaning efter någonting, och den ser dettas spegelbild i det yttre, men då den rör vid den-samma, finner den, att det blott var en skugga, intet verkligt, och den går besviken bort. På detta sätt framlever en Deva och en Djin sitt liv.

Indiens skalder berätta om hinden, att den, då den är törstig, springer omkring i skogarna sökande efter vatten och att den blir överlycklig, om den hör åskans dån, och då springer omkring längtande efter att få stilla sin törst. Men ibland mullrar åskan, utan att det faller regn, eller, om det regnar, är det måhända blott en häftig by, och den ger icke nog vatten att dricka, och hinden törstar alltjämt. Så går det med den findande själens törst här i världen. Den andligt inriktade människans själ törstar beständigt, den spanar efter någonting, den söker någonting, och då den tror sig ha funnit detta, visar det sig vara något helt annat än det åtrådda, och på så vis blir livet till en oavbruten kamp och en ständigt förnyad besvikelse. Följden är, att själens intresse för allting bytes i ett slags likgiltighet — och likväl finnes i denna själs verkliga natur ingen likgiltighet, där finnes allenast kärlek. Ehuru livet tyckes göra denna själ likgiltig, kan den i verkligheten ej bli det. Det genom livets besvikelser skapade tillstånd, i vilket denna själ försättes, inger en viss förnimmelse, för vilken endast ett hinduiskt ord är användbart, ty intet annat språk äger ett ord, som till sin betydelse motsvarar detta. Hinduerna kalla den "Vairâgya", varav benämningen "Vairâgi" har kommit. Med Vairâgi menas en människa, som blivit likgiltig (och dock är likgiltighet icke det rätta ordet därför). Det betecknar en person, för vars syn allt det, som lockar och drager människovarelser, förlorat sitt värde. Dessa ting äga icke längre någon lockelse för honom, de kunna ej göra honom till sin slav. Han kan fortfarande äga intresse för alla detta livets ting, men han är ej bunden vid dem. En Vairâgis första impuls

är att vända sig bort från allting. En sådan människa liknar hinden, som flyr sin kos för prasslet av ett löv, ty hon är ytterligt känslig och fullt övertygad om de besvikelsens följder, som komma av livets begränsning och föränderlighet i denna världen. Sårad i sitt inre, blir hon ömtålig, och den första ingivelse hon får är att fly, att gömma sig undan någonstädes, att gå in i en grotta bland bergen eller in i skogens djup, där hon icke möter någon. Ingen verksamhet här i världen, ingen vänskap, inga rikedomar, ej rang, ej ställning eller bekvämlighet, intet håller henne i sitt grepp. Det betyder likväl ej, att hon på något vis saknar, vad vi kalla kärlek eller godhet, ty om hon alls förblir här i världen, så är det allenast av kärlek. Då hon ej har intresse av världen, är det endast kärleken, som kvarhåller henne här — en kärlek, som ej längre binder med personliga band men blott tar sig uttryck i godhet, förlåtelse, givmildhet, tjänstvilja, aktning, medkänsla, hjälpsamhet. En Vairâgi ger sin kärlek utlopp på varje möjligt vis dock aldrig i väntan på gengäld från världens sida. Han gör ständigt allt, som står i hans makt i medlidande med dem, som äro i världens trångmål, själv inseende detta livets begränsning och dess beständiga föränderlighet.

När denne Vairâgi utvecklats vidare, får han likhet med ormen. Han blir klok som ormen. Han söker ensamheten, liksom ormen söker den. Ormen har aldrig lust att gå i flock, den har sitt bo, där den gömmer sig undan, den kommer fram, blott då den är hungrig eller törstig, och så snart den har intagit sin föda, har den ingen hunger eller törst efter mer, såsom hundar och katter ha; dem kan man

ge mat gång på gång, och de skola ändå önska mer. När ormen väl fått sin näring, glider den åter in i sin håla och förblir där, tills den på nytt är i behov av föda; den är fri från all glupskhet. Och så är även Vairâgin själ. Vairâgin önskar leva här i världen blott för andras skull, icke för sin egen. Hans förbindelse med människorna går ut på att tjäna dem, ej på att begära deras tjänster; på att älska dem, ej på att bli älskad; på att vara deras vän, ej på att söka deras vänskap. Han tillåter aldrig sig själv att två gånger bli besviken; en gång är för honom nog. När väl Vairâgin kommit till insikt om det vanliga livets bedräglighet, så tillåter han sig aldrig mer att bli bedragen därav. Han ser på världen med erfarenhetens ögon, och han säger: "Jag väntar ingenting av dig; om jag kommer till dig, så är det för att giva, ej för att taga. Jag gör allt för dig, men jag vill ej vara bunden vid dig." Det är en Vairâgis lösen.

När Vairâgin utvecklats än mer i Vairâgiförnimmandet, förvandlas han och blir lik ett lejon. Han är ej längre ormen, som söker ensamheten, ehuru han alltjämt älskar den; han är ej längre hinden, som flyr bort från vimlet; han är lejonet, som ståndaktigt möter varje svårighet ansikte mot ansikte. Icke ömtålig längre men med all sin kraft och all sin förmåga, med allt sitt tålmod och hela sin jämvikt uthärdar han allt, och med tappert sinne står han i människovimlet i världen. För vilket ändamål? För att bära allt, som kommer i hans väg; för att uthärda alla plågsamma inflytelser, dem världen bjuder den ömtålige; för att blicka alla och envar i ögonen tapper i anden, befastad i sanningen, med sitt samvetes klarhet och frid. Det är på så vis den lejonika De-

vasjälén, den änglalika människan, kommer mänskligheten till undsättning och räddning. Vad man kallar mästare eller profet, en helig eller vis man är den sålunda utvecklade Vairâgin. Han liknar frukten, som mognat på trädet med solens hjälp. Hans själ har mognat genom livets erfarenhet, och han har ej tillåtit den att bli skadad genom denna erfarenhet, utan han har hållit sanningen högt under jämvikt, i hopp och med tålmod, ledd av kärlek till mänskligheten och av önskan att tjäna Gud, fri från varje begär efter erkänsla eller gengäld vare sig här nedan eller ovan ifrån. Det är denna Devasjäl, som kommer med det Gudomliga Budskapet till ett samhälle, till ett folk eller till världen, närhelst Budskapet gives.

ANDEMÄNNISKOR AV FEM SKILDA SLAG

De, som leva det inre livet, måste antaga en viss yttre form för att leva i världen mitt ibland alla slags människor. Det finnes fem kända huvudsakliga tillvägagångssätt för andemänniskorna att leva i världen; dock äro tillvägagångssätten många fler. Mycket ofta leva andemänniskor under sådana yttre former av livsföring, att man aldrig för ett ögonblick skulle föreställa sig, att de leva det inre livet. Det är därför, som alla tiders vise hava lärt vördnad för var mänsklig varelse oavsett personens yttre och hava rått människorna att tänka på vem som är bakom denna yttre klädnad och vari klädnaden består.

Den första av de fem huvudsakliga typerna av andemänniskor är den religiösa typen. En person av denna typ lever samma religiösa liv som den ortodox troende lever utan att visa något utvärtes tecken av ett djupare vetande eller en vidare synkrets, oaktat han inom sig själv är medveten därom. I sitt yttre liv liknar han var och en annan. Han går till sitt tempel eller till sin kyrka, han frambär sina böner till Gudomen i bruklig form, han läser de heliga Skrifterna, mottager sakramenten och begär kyrkans välsignelse på samma sätt som alla andra. Han lägger ej i dagen någon skiljaktighet, några särskilda yttre egenskaper, som visa att han är andligen framskriden, men under det andra ytligt utföra sina religiösa handlingar, gör han dem till en verklighet i sitt liv. Var religiös handling är för honom en symbolisk up-

penbarelse, bön är för honom meditation, den Heliga Skrift är honom till en påminnelse, ty den heliga boken hänvisar honom till vad han läser i livet och i naturen. Alltså är han, ehuru till det yttre endast en religiös person lik andra religiösa i världen, i det inre en andemänniska.

En annan typ av andemänniska är att finna i den filosofiskt lagde. Han må ej alls visa något spår av renlärighet eller fromhet, och i sina göromål och i det världsliga livets angelägenheter må han synas vara helt ett världens barn. Allting tar han med jämnmood, allting fördrager han, allting uthärdar han. Han tar livet lätt tack vare sin förståelse. Han förstår allt till det inre och handlar i det yttre enligt livets krav. Ingen skulle någonsin tänka, att han lever det inre livet. Han kan ordna en affärsangelägenhet och kan det oaktat samtidigt verkliggöra Gud och sanningen. Han må ej alls synas lagd för meditation eller kontemplation, och likväl kan varje ögonblick av hans liv vara helgat åt kontemplation. Sin dagliga syssla brukar han som ett medel till andlig verkliggörelse. Ingen kan av hans yttre att döma för ett ögonblick tänka, att han andligen är så högt utvecklade, men de, som komma i beröring med honom, bli inom kort övertygade om, att han är en rättskaffens man, att han är uppriktig, att han är redbar och ärlig i sina grundsatser och i sitt liv. Det är hela den religion han har behov av. Sålunda blir hans yttre liv hans religion, och hans inre verkliggörelse blir hans andliga liv.

Den tredje typen för en förändligad varelse är den tjänande, den, som gör gott mot andra. I denna gestalt kunna helgon dölja sig. De tala aldrig om and-

liga ting, ej heller filosofera de mycket över livet. Deras filosofi och religion ligger i handling. Kärlek strömmar ur deras hjärtan under vart livets ögonblick, och de äro verksamma med att göra andra gott. De se i var och en, som kommer dem nära, sin broder, sin syster eller sitt barn, och de dela sina medmänniskors glädje och sorg och göra allt de förmå för att leda dem, att undervisa och råda dem genom deras liv. Andemänniskan av denna typ kan vara lärare, präst eller filantrop, men under vilken gestalt hon än må framträda, är huvudsaken i hennes liv att tjäna mänskligheten genom att göra gott åt andra, genom att skänka lycka åt någon i någon form, och den glädje, som uppstiger härur, är hög andlig extas, ty var gärning av godhet och ömhet har sin egen glädje, som för med sig himlens luft. När en människa är sysselsatt all sin tid med att göra gott åt andra, uppstiger därur en beständig glädje, och denna glädje skapar en himmelsk atmosfär, skapar inom henne den himmel, som är hennes inre liv. Denna värld är så full av törnen, så full av bekymmer, lidande och sorg, och just i denna värld lever hon sitt liv, men genom själva det faktum att hon försöker avlägsna törnena från en annans väg, fastän de sarga hennes egna händer, höjer hon sig, förnimmer hon den inre glädjen, som innebär hennes andliga verkligvardande.

Den fjärde skepnaden, som den förandligade kan antaga, är den mystiska, och denna skepnad är svår att förstå, emedan mystikern födes mystiker. Mystik är ej något, som kan läras, det är ett skaplyne. En mystiker kan ha sitt ansikte vänt mot norden, medan han ser mot södern; en mystiker kan ha sitt hu-

vud djupt nedböjt, och likväl kan han skåda uppåt; hans ögon kunna till det yttre vara öppna, under det han riktar blicken inåt; hans ögon må vara slutna, trots att han ser på världen omkring sig. Genomsnittsmänniskan kan ej förstå mystikern och är därför alltid i förlägenhet i umgänget med honom. Hans "ja" är ej samma "ja", som säges av envar, hans "nej" har icke samma mening, som det var och en förstår. Så gott som varje sats han säger, har en symbolisk innebörd. Varje hans yttre handling har en inre betydelse. En person, som ej förstår hans symboliska tal, blir förbryllad, då han hör ett yttrande, som för honom är intet annat än meningslösa ord. En mystiker tar ett steg i den yttre världen, medan han i den inre måhända har tagit tusende; han befinner sig kanske i en stad och verkar på en annan plats i samma stund. En mystiker är i sig själv ett under och en olöslig gåta för dem, som leva i hans närhet. Själv kan han icke förklara för dem vad han gör, ej heller skulle de förstå mystikerns verkliga hemlighet. Ty han är en sådan, som lever det inre livet och samtidigt döljer det under yttre verksamhet, och hans ord och hans rörelser äro intet annat än höljen över någon inre handling. De, som förstå mystikern, motsäga honom därför aldrig. Då han säger "gå", gå de; då han säger "kom", komma de; då han kommer till dem, säga de icke "kom ej", ty de förstå, att det är den tid, då han måste komma, och då han lämnar dem, bedja de honom icke att stanna, ty de veta, att tiden är inne, då han måste gå.

Varken mystikerns skratt eller hans tårar må tagas som ett yttre uttryck av någon betydelse. Hans tårar äro måhända täckelset över en mycket stor

glädje, hans leenden, hans skratt kunna vara höljen över en mycket djup känsla. Hans öppna ögon och hans slutna ögon, hans ansiktets vändning, hans genomträngande blick, hans tystnad, hans tal, intet av allt detta betyder det, som man är van att förstå därmed. Emellertid är ej härmed sagt, att mystikern avsiktligt gör sig sådan; han är så skapad. Ingen skulle avsiktligt kunna ställa sig så, om han än önskade det, ingen har makt därtill. Sanningen är den, att mystikerns själ är en dansande själ. Den har verkliggjort den inre lagen, den har lodat djupet av det mysterium, efter vilket själar längta, och i glädjen över det mysteriet blir mystikerns hela liv ett mysterium. Om man än tjugu gånger om dagen såge mystikern, skulle han tjugu gånger ha växlat ansiktsuttryck. För var gång är hans sinnestämning en annan, och likväl behöver hans yttre stämning ej alls vara hans inre. Mystikern är ett exempel på Guds hemlighetsfulla liv i människogestalt.

Den femte gestalten, i vilken den, som lever det inre livet, uppenbarar sig, är en egenartad sådan, det är en gestalt, som mycket få kunna förstå. Den förändligade ikläder sig en yttre mask av enfald till en så hög grad, att de, som ej förstå, lätt komma att betrakta honom som en besynnerlig och underlig människa i saknad av jämvikt. Honom gör det ingenting av det skälet, att hans yttre väsen endast är hans sköld. Skulle han för mänskligheten förråda den makt han äger, så skulle tusende människor följa honom, och han skulle ej få en sekund för att leva sitt inre liv. Den väldiga makt, som är hans, styr och regerar i det inre länder och riken, vakar över dem och bevarar dem från olyckor, sådana som över-

svämningar, farsoter och krig samt vidmakthåller endräkten i landet eller orten, där han lever, och allt detta sker genom hans tystnad, genom hans oavlåtliga förverkligande av det inre livet. För en person, som saknar djupare insikt, måste han tyckas vara en underlig varelse. På Österlandets språk kallas han Madzub. De gamla grekerna kände till samma begrepp och ännu finnas mångenstädes spår därav, mest dock i Orienten. Där finner man, den dag i dag är, själar, som leva i denna förklädnad, människor, som verkliggjort sig själva och som icke visa något yttre spår av filosofi, mystik eller religion eller av någon särskild moral. En sådan varelses blotta närvaro är ett batteri av makt, hans öga ger inspiration, hans blick är en befallning och om han någon gång talar, är hans ord ett löfte från Gud. Vad han säger är sanning, men sällan talar han; det är svårt att få ett ord från honom, men när han väl har talat, har hans ord gått i verkställighet.

Oändligt är antalet av de olikartade gestalter, i vilka andemänniskor uppträda, men det finnes intet bättre sätt att leva här i världen och samtidigt leva det inre livet än att vara sig själv till det yttre och i det inre, att ärligt och trofast verka i det kall, det arbete och den ställning man än må ha, att fullfölja sin yttre livsuppgift samvetsgrant och att samtidigt vidmakthålla det inre livets verklighet, så att det yttre livet — oavsett vad verksamhet man har — må återspegla den inre verkliggörelsen av sanningen.

